

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea
companiilor nefinanciare
și a populației

Februarie 2018

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul IV 2017
Februarie 2018

---

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe-6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
1. Creditarea companiilor nefinanciare	7
1.1. Standardele de creditare	7
1.2. Termenii creditării	9
1.3. Cererea de credite	9
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	12
2.1. Standardele de creditare	12
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	13
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	16
ANEXĂ	19

Sinteză

În ultimul trimestru din 2017 instituțiile de credit au menținut constante standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației și le-au înăspriț marginal pe cele pentru creditele de consum. La nivelul companiilor nefinanciare, condițiile de creditare s-au menținut la un nivel constant raportat la trimestrul anterior. Băncile prognozează pentru primul trimestru din 2018 înăsprirea marginală a standardelor de creditare atât în cazul creditelor ipotecare, cât și în cazul celor de consum. În schimb, în opinia băncilor, standardele de creditare aferente companiilor nefinanciare nu vor suferi modificări nici în T1/2018.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T4/2017	T1/2018 (așteptări)	T4/2017	T1/2018 (așteptări)
Populație	Credite pentru achiziția de locuințe și terenuri	→	↓	↓	↑
	Credite pentru consum	↓	↓	↓	→
Companii, total		→	→	→	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în sus/jos/orizontal indică o relaxare/înăsprire/menținere constantă a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în sus/jos/orizontal indică avansul/contractia/menținerea constantă a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele 3 luni, respectiv așteptările privind următoarele 3 luni). Culoarea portocalie indică modificări de amploare marginală, iar culoarea maro de amplitudine moderată sau mare.

În T4/2017, cererea de credite a scăzut semnificativ pe ambele segmente de credite acordate populației. În cazul companiilor nefinanciare, la nivel agregat cererea de credite s-a menținut la un nivel constant față de trimestrul precedent, contrar așteptărilor inițiale ale băncilor care indicau o majorare a acesteia. Pentru T1/2018, instituțiile de credit estimează menținerea constantă a cererii în cazul creditelor de consum, în timp ce în cazul creditelor ipotecare acordate populației este prognozată o creștere marginală a acesteia. Anticipările băncilor cu privire la evoluția cererii de credite provenite din partea firmelor sunt în sensul creșterii moderate a acesteia în primul trimestru al anului în curs.

A. SECTORUL COMPANIILOR NEFINANCIARE

- **Standardele de creditare** s-au menținut constante comparativ cu trimestrul anterior atât la nivel agregat, cât și în structură. Băncile anticipează ca standardele de creditare pentru primul trimestru din 2018 să nu se modifice, indiferent de maturitatea creditelor sau de dimensiunea companiilor.

- **Termenii creditării** nu au suferit modificări notabile comparativ cu trimestrul precedent, cu excepția *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, care indică o relaxare moderată ca urmare a scăderii acestuia.
- **Cererea de credite** nu a înregistrat modificări la nivel agregat comparativ cu trimestrul anterior. În structură însă asistăm la o continuare a expansiunii cererii la un nivel moderat în cazul creditelor pe termen lung acordate companiilor mari și de amplitudine marginală în cazul creditelor acordate companiilor mici, indiferent de maturitatea acestora, în timp ce cererea pentru creditele acordate companiilor mari pe termen scurt a rămas la un nivel similar celui din trimestrul anterior. În acest context, se menține o presiune dinspre cererea de credite pentru companii care ar trebui adresată de bănci în consecință, prin creșterea accesului la finanțare al unei categorii mai largi de firme. Pentru T1/2018 estimările cu privire la cererea de credite sunt de creștere moderată a acestuia pe toate segmentele. În ceea ce privește solicitările de credite respinse de bănci, acestea au rămas relativ stabile la nivelul consemnat în trimestrul precedent.
- **Riscurile asociate companiilor** nu au fluctuat notabil la nivel agregat față de valorile din trimestrul anterior. În ceea ce privește evoluțiile pe sectoare de activitate, riscul asociat sectorului construcții este evaluat de către bănci în sensul creșterii semnificative a acestuia, în timp ce percepția cu privire la companiile care activează în sectoarele energie și turism s-a modificat în sensul creșterii moderate a riscului.

B. SECTORUL POPULAȚIEI

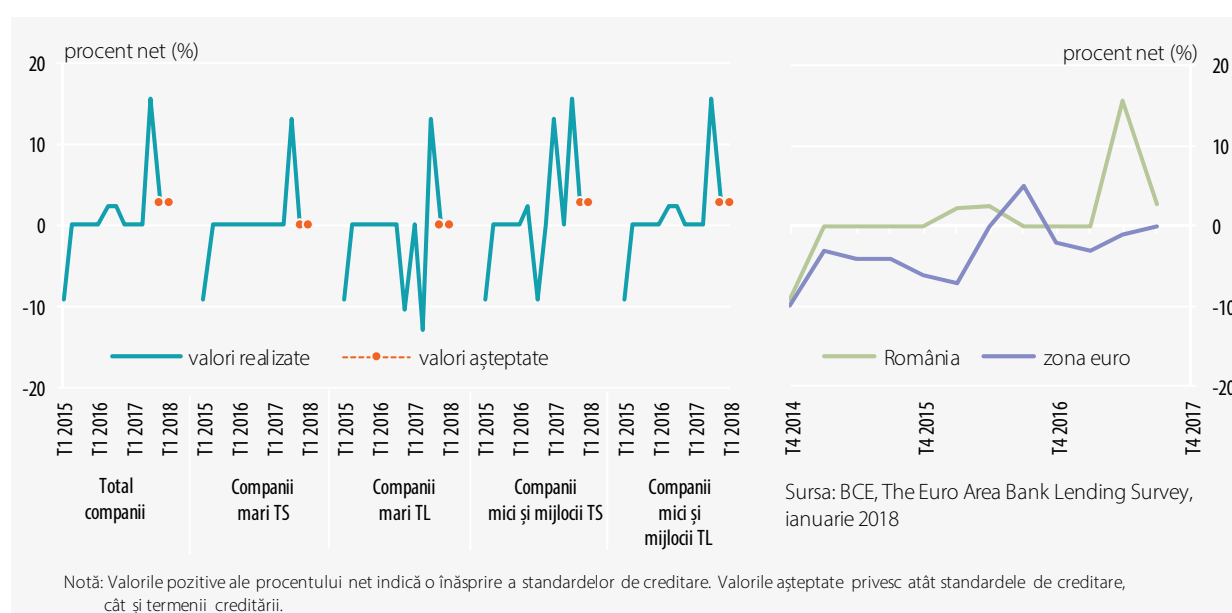
- În T4/2017, instituțiile de credit au menținut constante **standardele de creditare** în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri și le-au înăsprit marginal în cazul creditelor de consum acordate populației. Pentru T1/2018, băncile prognozează o înăsprire marginală a standardelor de creditare atât în cazul împrumuturilor ipotecare, cât și în cazul creditelor de consum.
- **Termenii creditării** au prezentat o evoluție constantă în T4/2017 comparativ cu trimestrul anterior în cazul creditelor de consum acordate populației. În ceea ce privește termenii creditării în cazul împrumuturilor ipotecare, instituțiile de credit au relaxat marginal *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, în timp ce ceilalți factori au rămas constanți.
- **Cererea de credite** a scăzut semnificativ în T4/2017 pe ambele segmente de credite acordate populației. Pentru T1/2018, băncile autohtone estimează o creștere marginală a cererii în cazul creditelor ipotecare și menținerea constantă a acestuia în cazul creditelor de consum. Față de trimestrul anterior, în T4/2017 rata solicitărilor respinse de către bănci a prezentat o scădere semnificativă în cazul împrumuturilor ipotecare, în timp ce în cazul creditelor de consum evoluția ratei solicitărilor respinse a avut o amplitudine similară, dar de sens opus.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Standardele de creditare pentru firme nu au variat față de trimestrul anterior, tendință care s-a manifestat indiferent de dimensiunea companiei sau de maturitatea creditului. În ceea ce privește T1/2018, așteptările băncilor sunt de menținere constantă a acestora (Grafic 1.1).

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

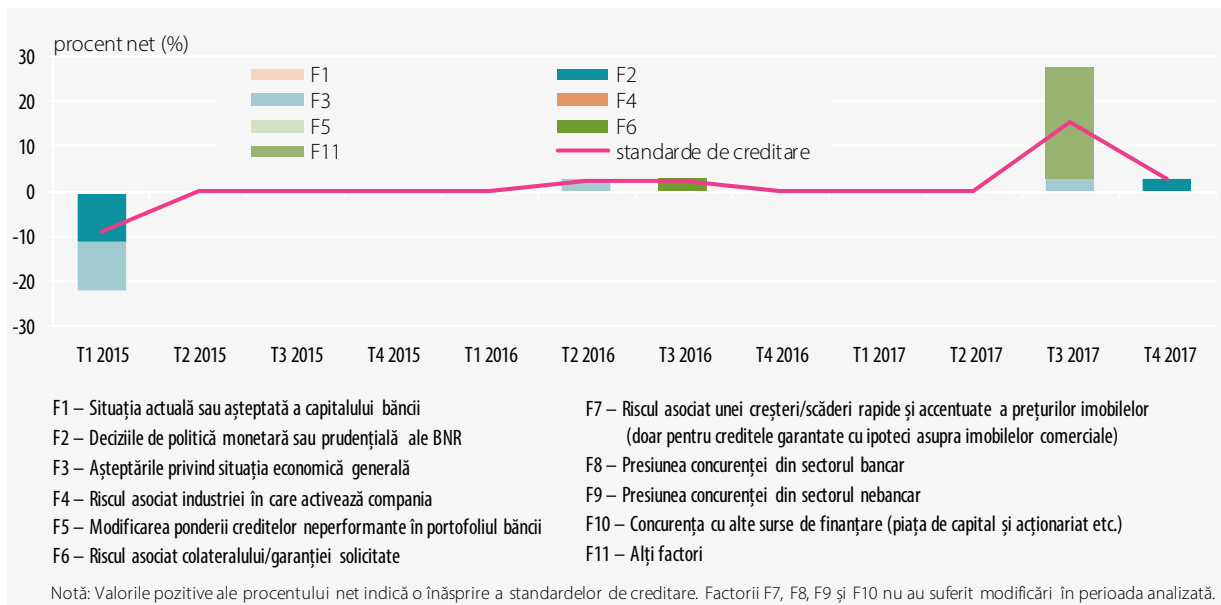

În zona euro, standardele de creditare pentru companii aferente T4/2017 au rămas neschimbate, în linie cu așteptările (Grafic 1.1). În funcție de dimensiune, standardele pentru împrumuturile acordate companiilor mici și mijlocii au rămas stabile, în timp ce companiile mari au beneficiat de o relaxare marginală a standardelor. Printre factorii care au contribuit la relaxarea standardelor se numără presiunea concurențială și percepția băncilor cu privire la riscuri, în timp ce constrângerile referitoare la costurile de finanțare, precum și toleranța băncilor la risc au avut un impact neutru. Pentru primul trimestru din 2018, băncile din zona euro preconizează că standardele de creditare pentru companii vor fi modificate în sensul relaxării acestora.

La nivel local, toți factorii de influență au avut un impact neutru asupra standardelor de creditare (Grafic 1.2).

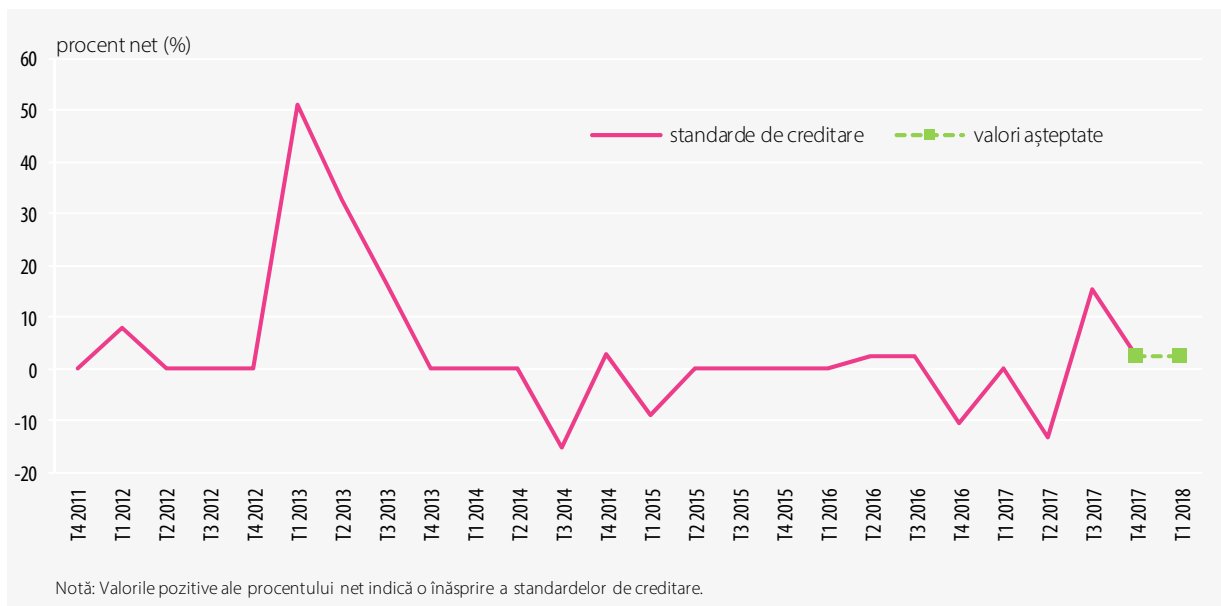

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

Standardele de creditare aferente împrumuturilor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale s-au menținut neschimbate în T4/2017 comparativ cu trimestrul precedent (Grafic 1.3). De asemenea, pentru trimestrul următor instituțiile de credit nu prevăd o variație a acestora.

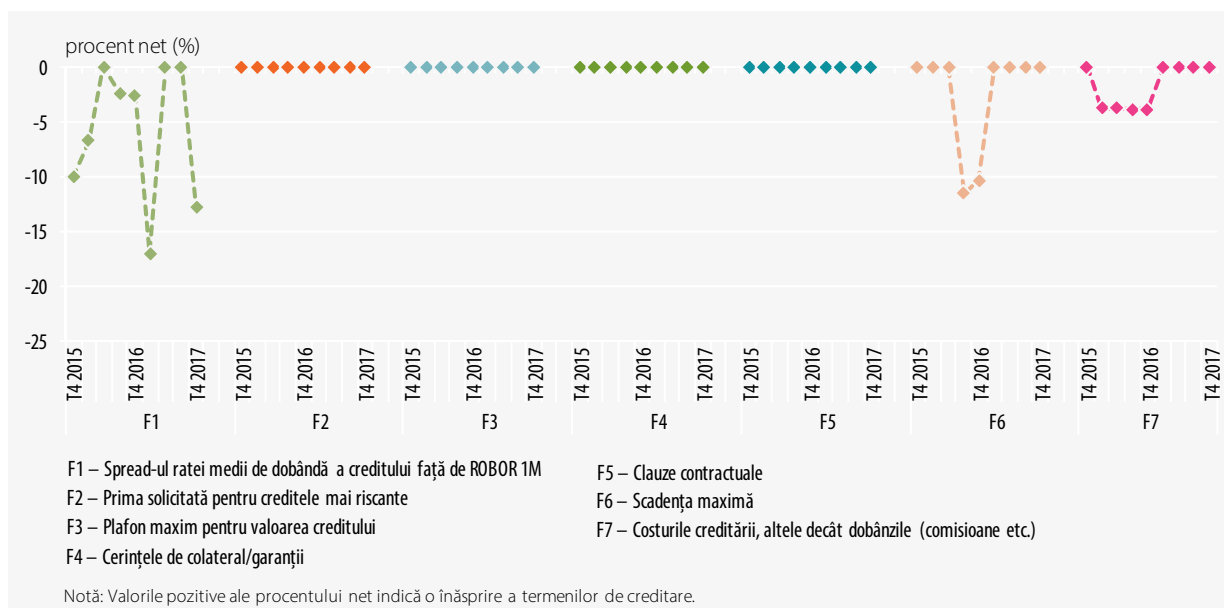
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

În linii mari, termenii creditării nu au avut fluctuații notabile în T4/2017, cu excepția consemnării unei relaxări moderate a *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, ca urmare a scăderii acestuia (Grafic 1.4).

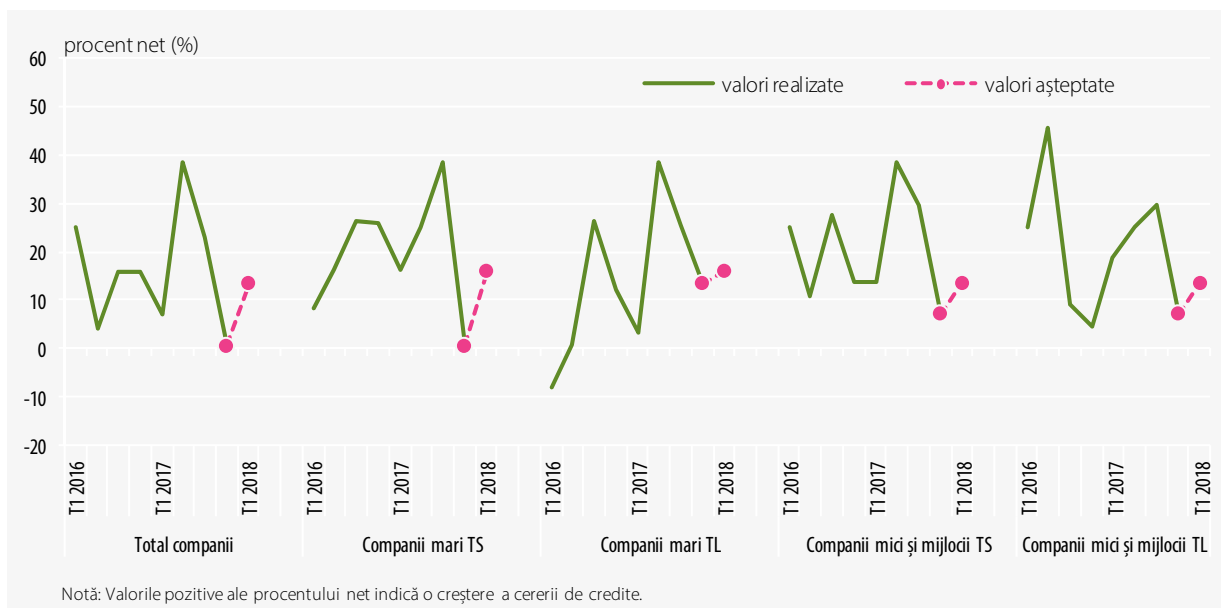
Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

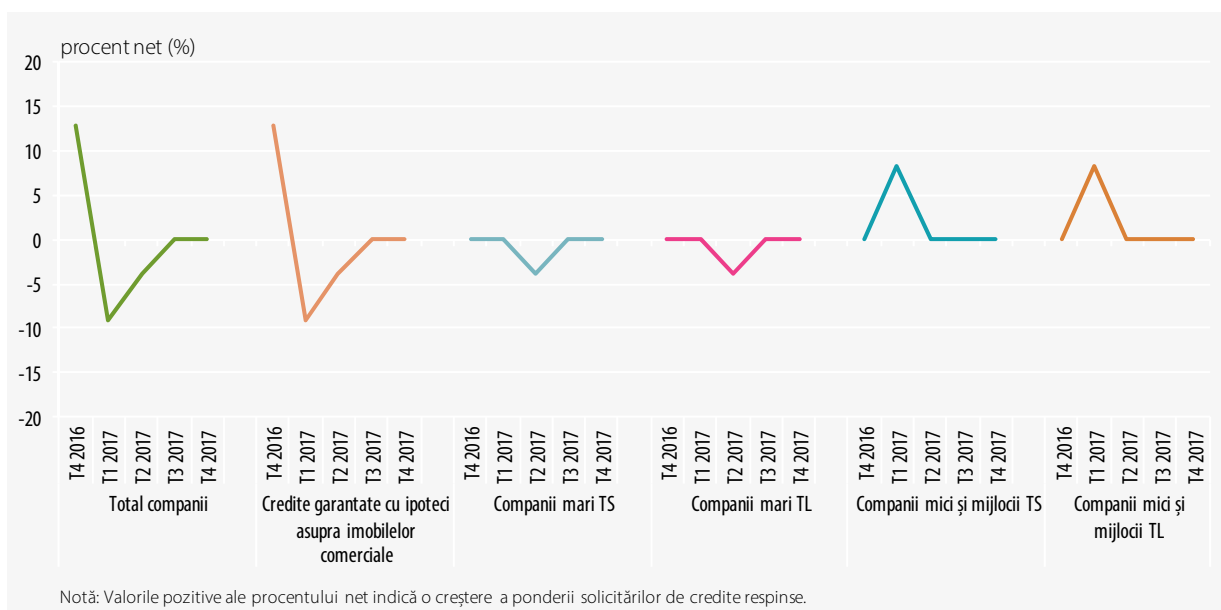
Contrar așteptărilor, la nivel agregat, cererea de credite provenită din partea firmelor a rămas neschimbată în T4/2017 față de trimestrul anterior (Grafic 1.5). Cu toate acestea, în structură a fost consemnat un avans moderat al cererii de împrumuturi pe termen lung pentru segmentul companiilor mari, dar și o majorare marginală a cererii din partea segmentului companiilor mici și mijlocii, indiferent de termen. În acest context, se menține o presiune dinspre cererea de împrumuturi pentru firme care ar trebui adresată de bănci, prin creșterea accesului la finanțare al unei sfere mai largi de companii nefinanciare. Conform prognozelor băncilor, în perioada următoare cererea va continua să avanseze moderat la nivel agregat, dar și în structură, cu precădere pentru segmentul companiilor mari.

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Rata creditelor respinse de bănci nu s-a modificat în T4/2017 în cazul creditelor solicitate de companiile nefinanciare (Grafic 1.6).

Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

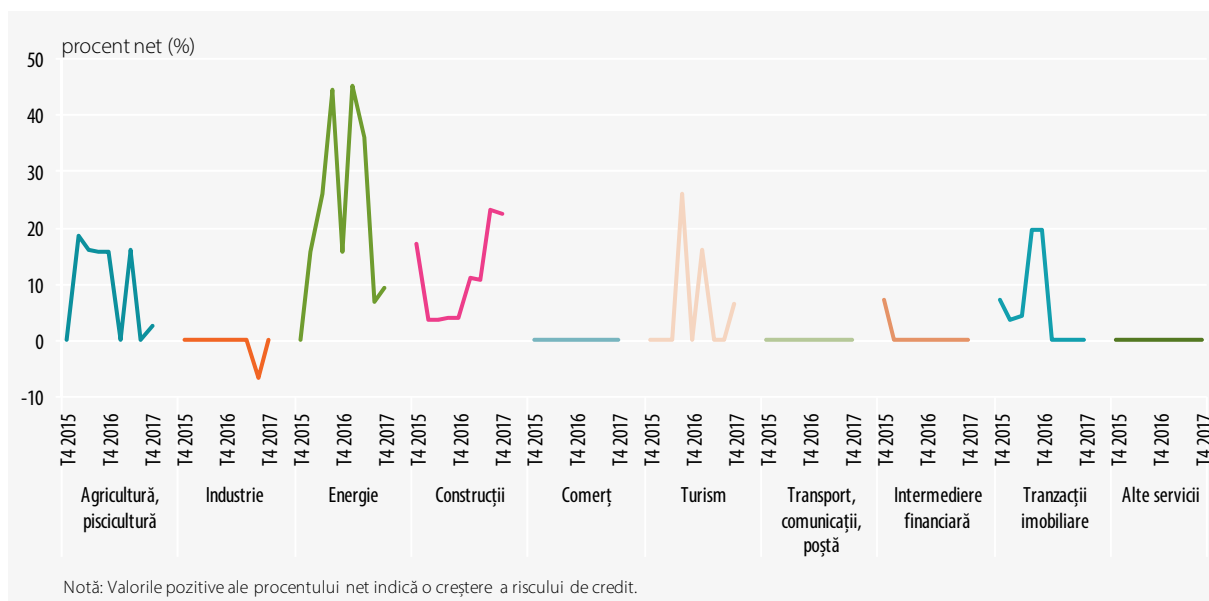

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

În percepția băncilor, riscul de credit nu a avut oscilații considerabile în T4/2017 pe ansamblul companiilor nefinanciare. Cu toate acestea, la nivel sectorial au fost consemnate o serie de fluctuații, cum ar fi o majorare semnificativă a riscului în ceea ce

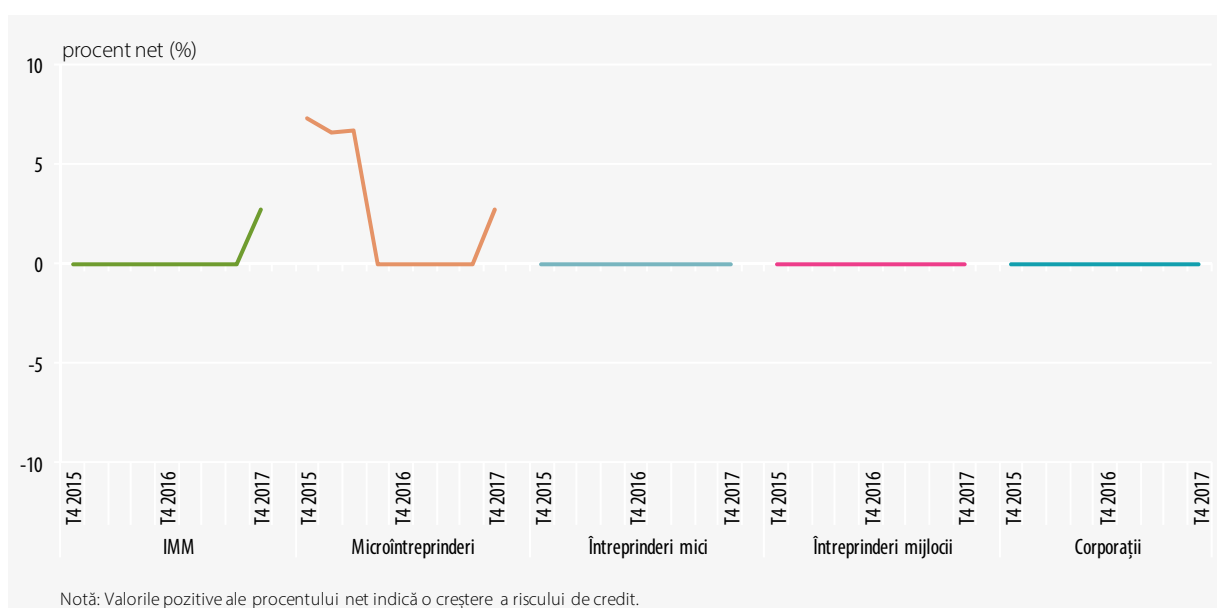
privește sectorul construcțiilor, în timp ce companiile care activează în sectoarele energie și turism au fost asociate cu un risc care a avansat cu o amplitudine moderată față de trimestrul anterior (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

În ceea ce privește dimensiunea companiilor, niciuna dintre categoriile de companii nu au înregistrat variații ale riscului de credit în T4/2017 comparativ cu T3/2017 (Grafic 1.8).

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

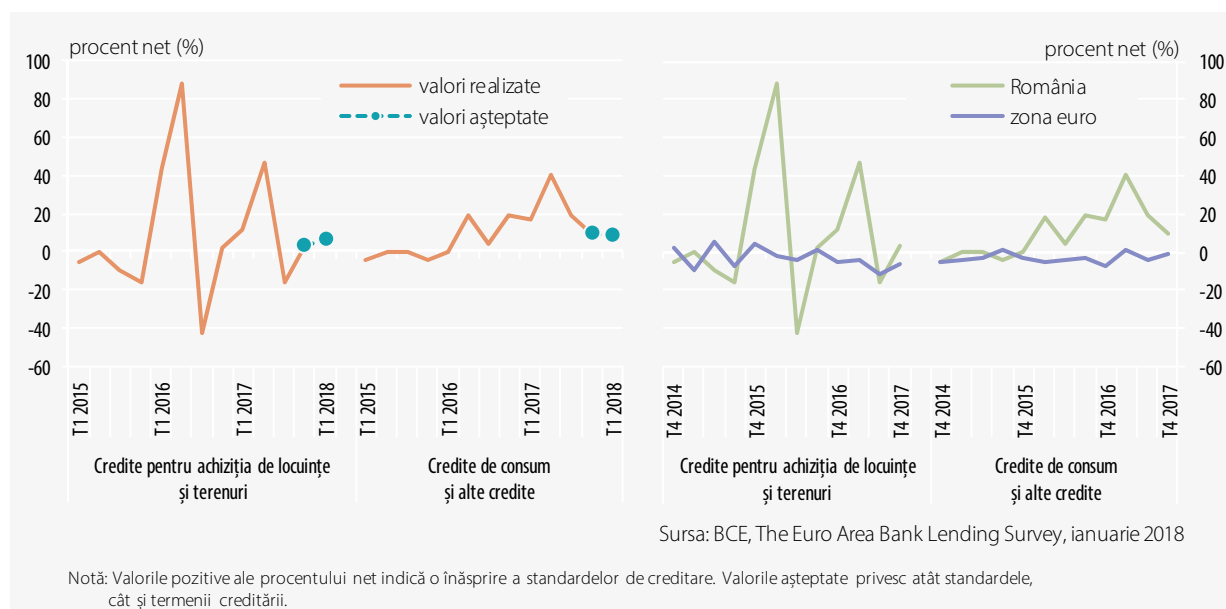
Pierderea în caz de nerambursare (LGD¹) la nivel agregat s-a menținut relativ constantă, la 42 la sută. Cu toate acestea, distribuția la nivel sectorial a înregistrat o serie de variații, cum ar fi o majorare a valorii pierderii în caz de nerambursare în ceea ce privește industria extractivă, în timp ce companiile care activează în sectoarele construcții și imobiliar au consemnat valori ușor diminuate față de trimestrul anterior.

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În T4/2017, băncile au menținut constante standardele de creditare în cazul împrumuturilor ipotecare și le-au înăspriț marginal pe cele aferente creditelor de consum acordate populației. În cazul creditelor ipotecare, factorii de influență s-au menținut relativ constanți față de trimestrul anterior, în timp ce în cazul creditelor de consum, instituțiile de credit au indicat riscul asociat bonității clienților, deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR și așteptările privind situația financiară a populației drept factori determinanți în înăsprirea marginală a standardelor de creditare. Pentru primul trimestru din 2018, băncile autohtone prognozează o înăsprirea marginală a standardelor de creditare pentru ambele segmente de credite acordate populației (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

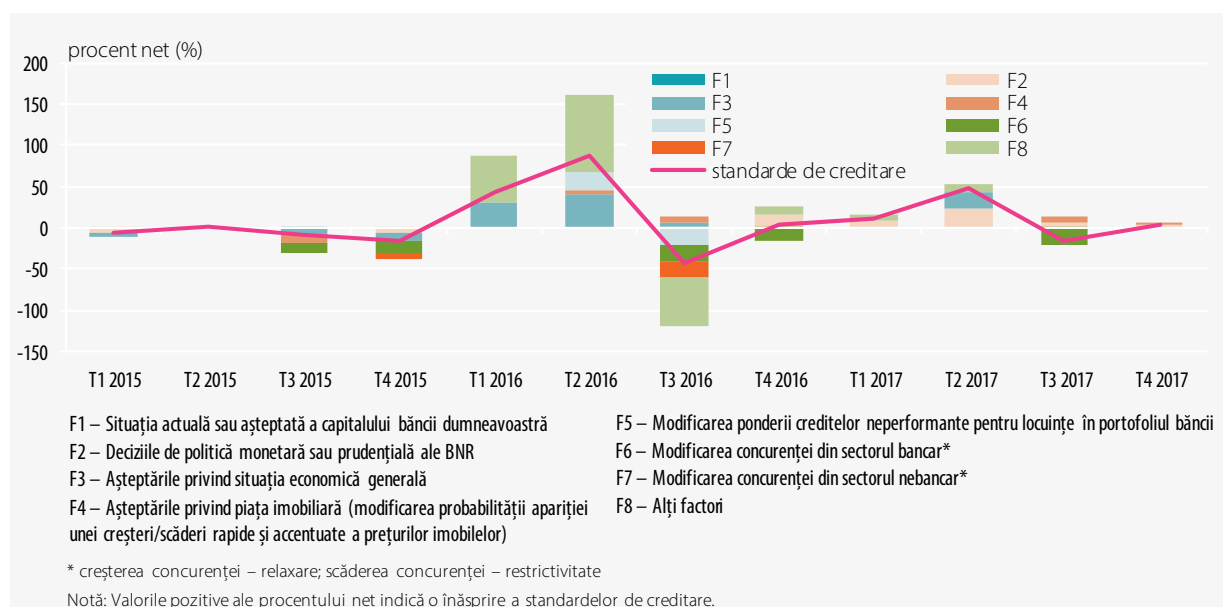
¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

În T4/2017, instituțiile de credit din zona euro au continuat relaxarea standardelor de creditare în cazul împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri și le-au menținut constante în cazul creditelor de consum acordate populației. Pentru T1/2018, băncile din zona euro prognozează relaxarea standardelor de creditare pentru ambele segmente de creditare aferente sectorului populației.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Pentru T4/2017, factorii luați în considerare în stabilirea standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri nu au înregistrat modificări notabile (Grafic 2.2).

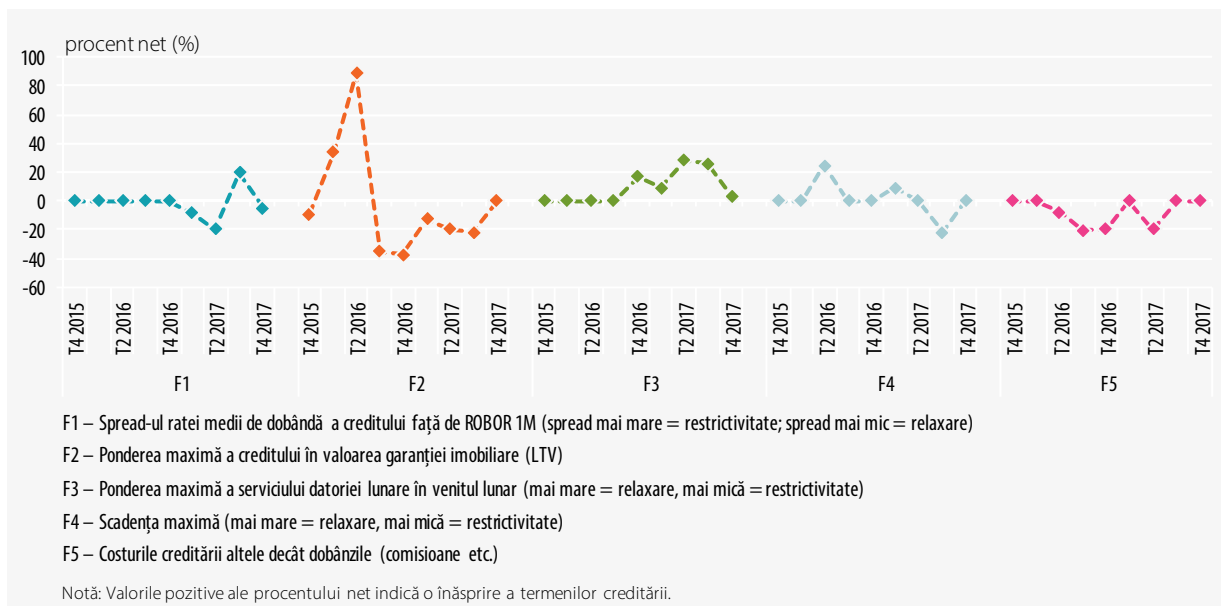
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

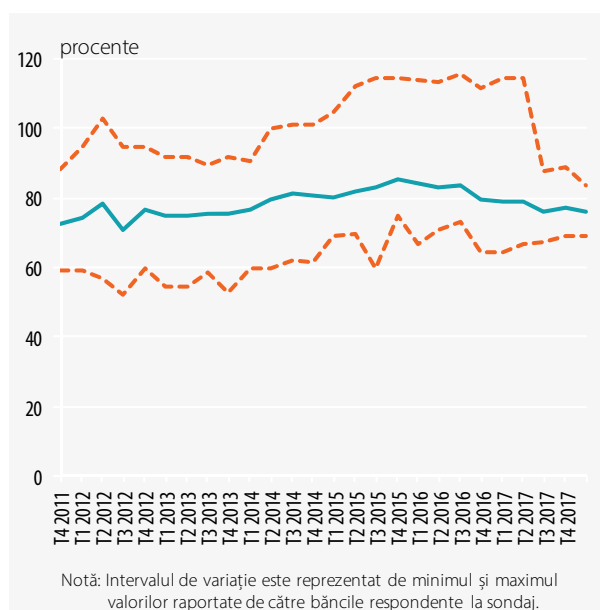
În T4/2017, în general, termenii contractelor de credit pentru achiziția de locuințe și terenuri au prezentat o evoluție relativ constantă față de trimestrul anterior, cu excepția *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M, care a fost relaxat marginal (Grafic 2.3).

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

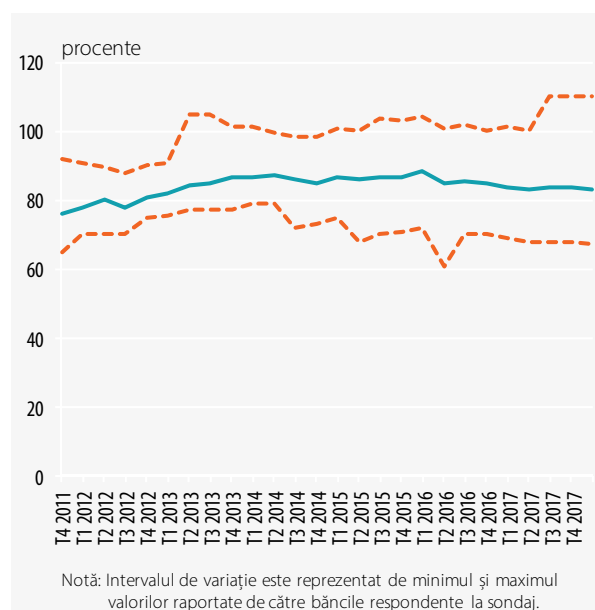

Față de valoarea consemnată în trimestrul anterior, valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele ipotecare nou-acordate în T4/2017 a înregistrat o ușoară scădere, de la 77 la sută la 76 la sută (Grafic 2.4). O reducere de aceeași amplitudine a avut loc și în cazul stocului total de credite ipotecare, valoarea medie a LTV în acest caz scăzând de la 84 la sută la 83 la sută (Grafic 2.5).

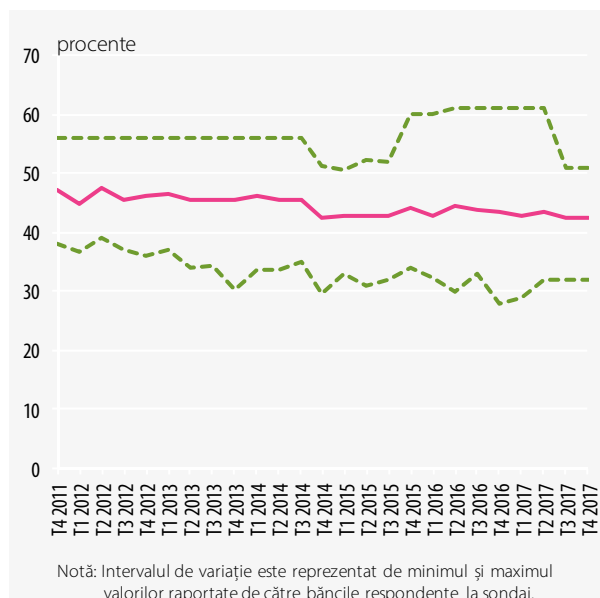
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

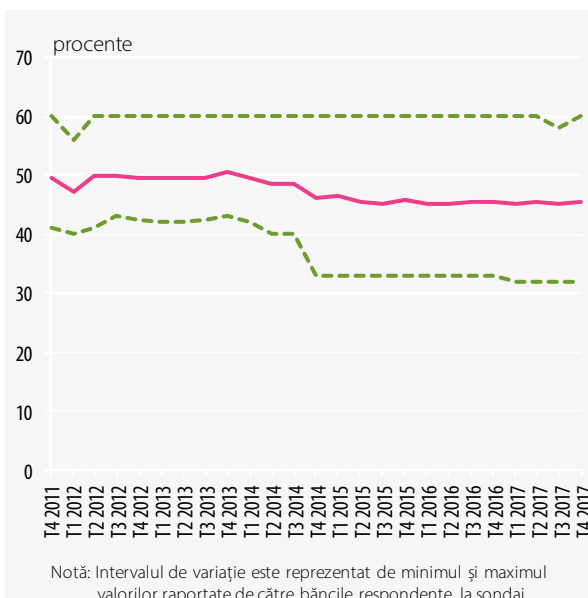
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

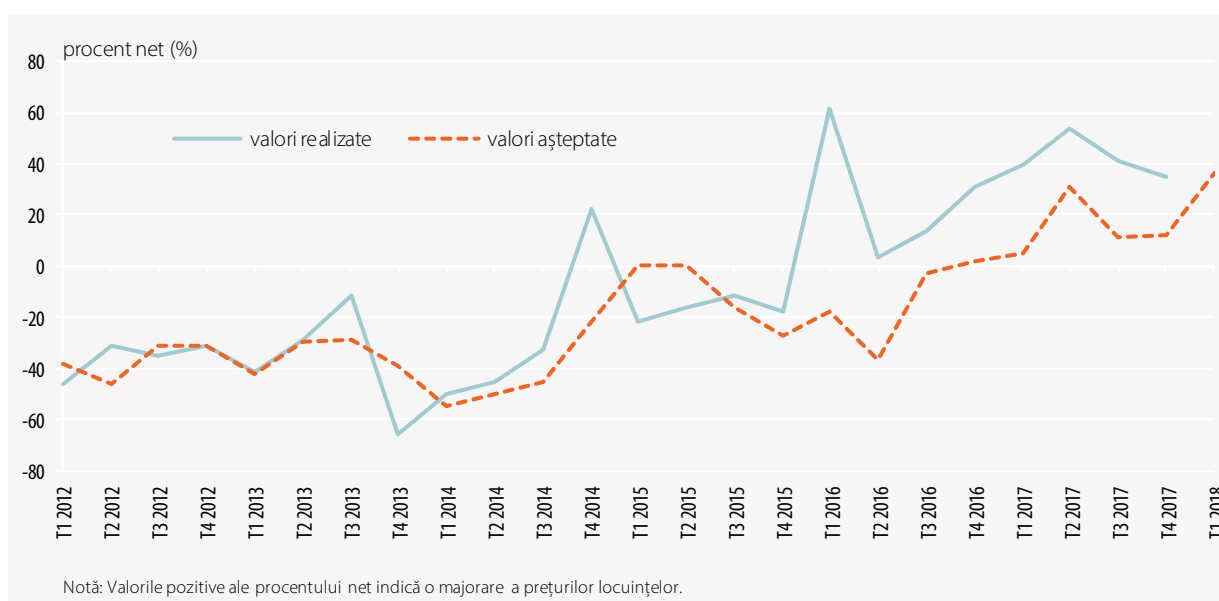

În ceea ce privește gradul mediu de îndatorare, în T4/2017 acesta a rămas constant față de trimestrul anterior, la nivelul de 42 la sută în cazul împrumuturilor ipotecare nou-acordate (Grafic 2.6) și la nivelul de 45 la sută în cazul portofoliului total de credite ipotecare (Grafic 2.7).

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

Prețurile imobilelor rezidențiale au continuat evoluția ascendentă și în ultimul trimestru din 2017. Băncile autohtone consideră că această dinamică va continua și în primul trimestru din 2018, cu o intensitate similară (Grafic 2.8).

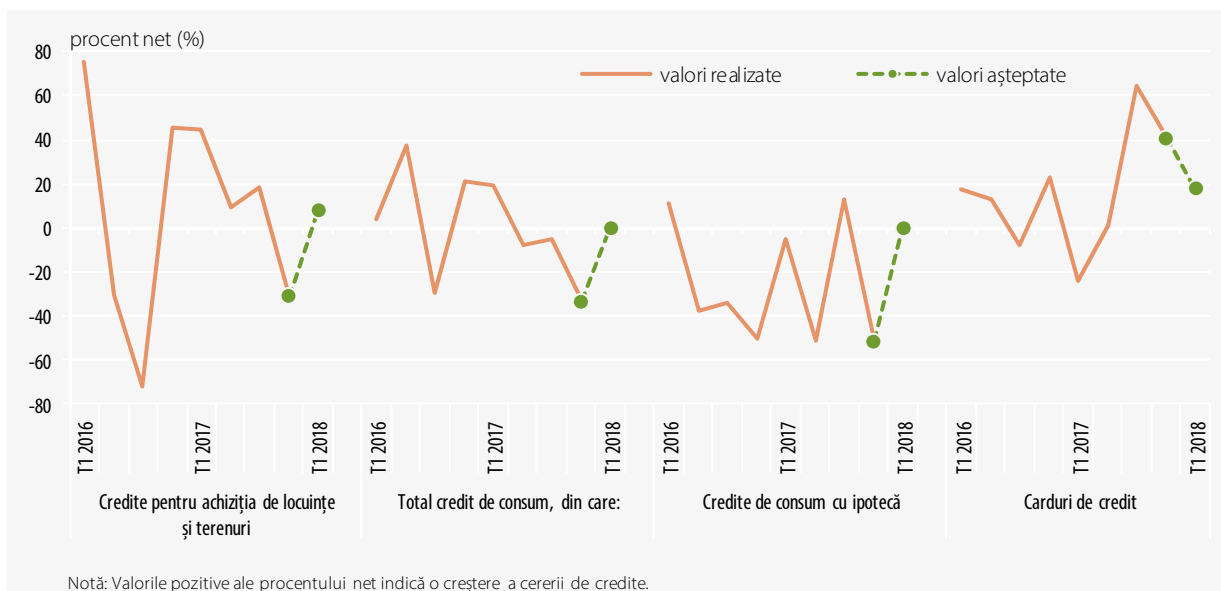
Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

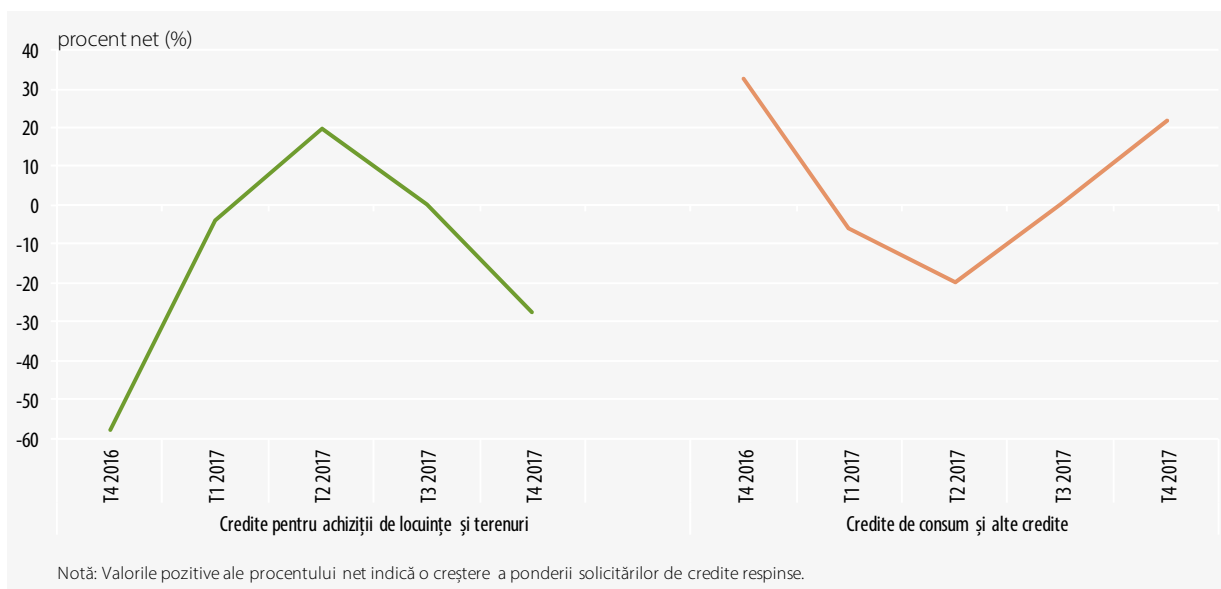
Cererea pentru împrumuturile ipotecare acordate populației a scăzut semnificativ în T4/2017 (Grafic 2.9). Instituțiile de credit estimează o creștere marginală a acesteia în T1/2018.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

Față de trimestrul anterior, rata solicitărilor de credite ipotecare care au fost respinse de către bănci în T4/2017 a înregistrat o scădere semnificativă (Grafic 2.10).

Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

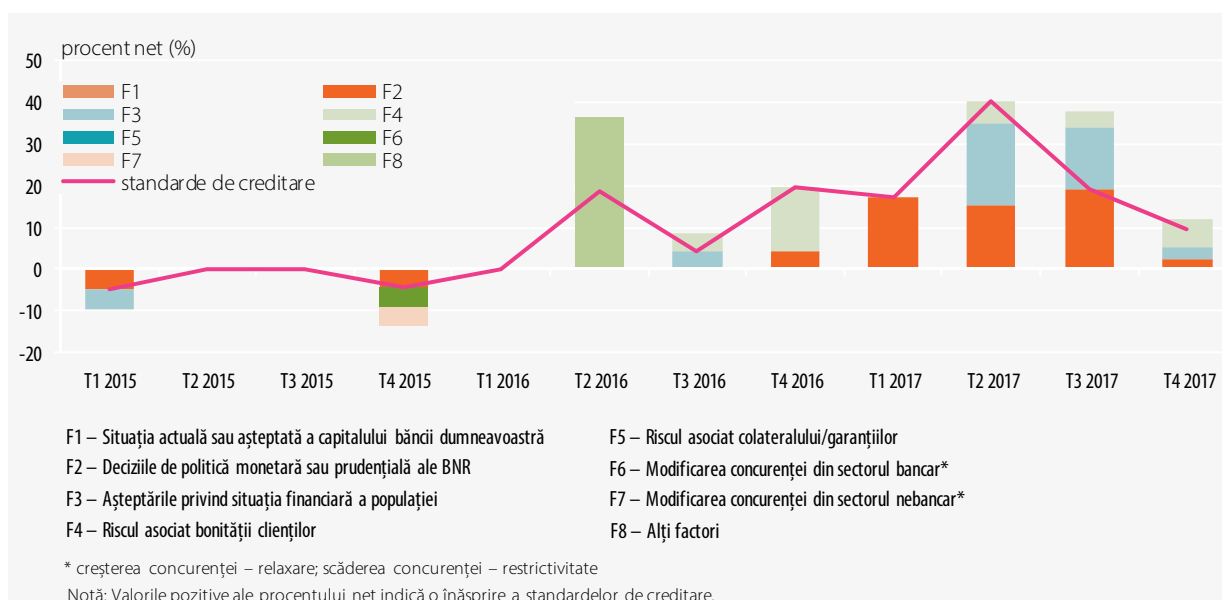

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Instituțiile de credit autohtone au înăspriț marginal standardele de creditare pe segmentul creditelor de consum acordate populației. Conform opiniilor acestora, principalii determinanți ai acestei evoluții sunt reprezentați de deciziile de politică

monetară sau prudențială ale Băncii Naționale a României, așteptările privind situația financiară a populației și riscul asociat bonității clienților. Ceilalți factori care influențează standardele de creditare în cazul împrumuturilor de consum au prezentat evoluții constante (Grafic 2.11).

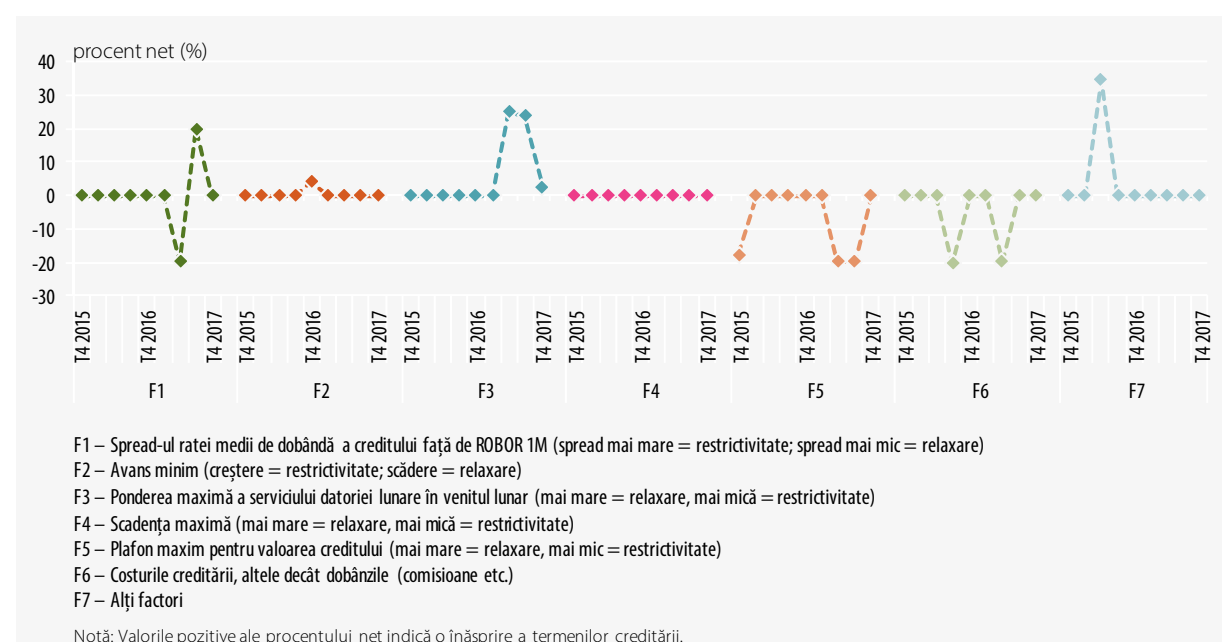
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Față de trimestrul anterior, termenii contractelor de credit pentru împrumuturile de consum au prezentat evoluții constante în T4/2017 (Grafic 2.12).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Comparativ cu trimestrul anterior, cererea pentru credite de consum a scăzut semnificativ în T4/2017. În structură, cererea pentru credite de consum cu sau fără ipotecă s-a diminuat semnificativ, în timp ce interesul pentru carduri de credit a avut o evoluție de aceeași amplitudine, însă de sens opus (Grafic 2.9). Rata solicitărilor de credite de consum care au fost respinse de instituțiile de credit a crescut semnificativ în ultimul trimestru din 2017 (Grafic 2.10). Băncile autohtone prognozează menținerea constantă a cererii de împrumuturi de consum în primul trimestru din 2018.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD²)

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în stare de nerambursare³ a crescut de la 43 la sută în T3/2017 la 47 la sută în T4/2017. În structură, LGD pentru împrumuturile ipotecare a înregistrat o valoare de circa 37 la sută, pentru credite de consum garantate cu ipoteci de 39 la sută, pentru cele negarantate cu ipoteci de 63 la sută, iar pentru cardurile de credit de 59 la sută.

---

² Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

ANEXĂ

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreeate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net.

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

